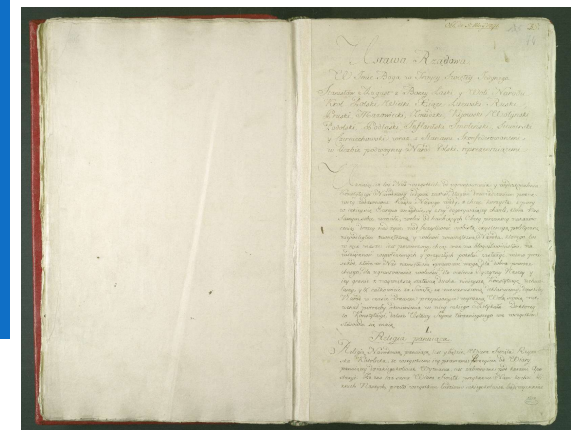

Znak Dziedzictwa Europejskiego

dr Monika Smoleń – Bromska
Dyrektor
Departamentu Funduszy i Spraw Europejskich
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Uniejów, 12 maja 2023 roku

Historia i opis

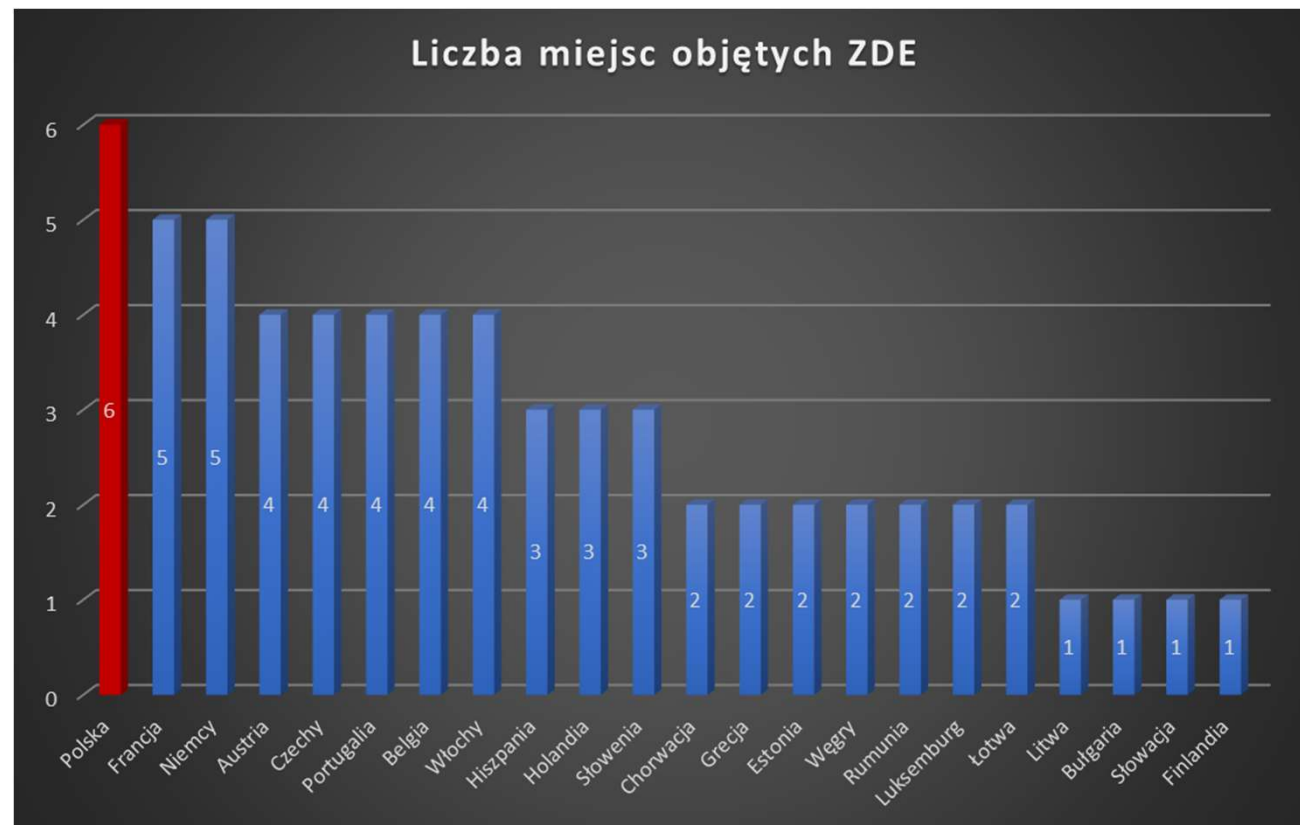
- Korzenie znaku sięgają roku **2006**, kiedy to grupa 17 państw UE (potem także Szwajcaria) podjęła międzyrządową inicjatywę identyfikowania miejsc szczególnie ważnych dla integracji europejskiej.
- Jako inicjatywa UE, Znak Dziedzictwa Europejskiego przyznawany jest **od 2013 r.** obiektom, które odegrały ważną rolę w kształtowaniu współczesnej Europy.
- Obiekty te **symbolizują europejskie ideały i wartości oraz europejską historię i integrację**, od początków cywilizacji europejskiej aż po dzisiejsze czasy.
- Znak dziedzictwa europejskiego mogą otrzymać **zarówno pojedyncze obiekty, jak i obiekty będące częścią większych kompleksów**. Dzięki tej inicjatywie zwiedzający mogą uzyskać rzeczywiste wyobrażenie na temat zakresu i skali tego, co Europa ma do zaoferowania i co udało jej się osiągnąć.

Główne cele:

- wzmocnienie u obywateli europejskich, w szczególności u młodych ludzi, **poczucia przynależności do Unii**, opartego na wspólnych wartościach, europejskiej historii, dziedzictwa kulturowego, a także na uznaniu walorów różnorodności krajowej i regionalnej;
- pogłębienie **dialogu międzykulturowego**;
- podkreślenie **symbolicznej wartości obiektów**, które odegrały znaczącą rolę w historii i kulturze Europy lub budowaniu Unii, i nadanie im odpowiedniej rangi;
- zrozumienie **historii Europy i procesu budowania Unii**, ich wspólnego, a jednocześnie **różnorodnego dziedzictwa kulturowego**, szczególnie w powiązaniu z wartościami demokratycznymi i prawami człowieka;
- przyczynianie się do atrakcyjności oraz gospodarczego i zrównoważonego rozwoju regionów, w szczególności przez turystykę kulturalną.

ZDE na mapie Europy

(60 miejsc w 22 krajach)

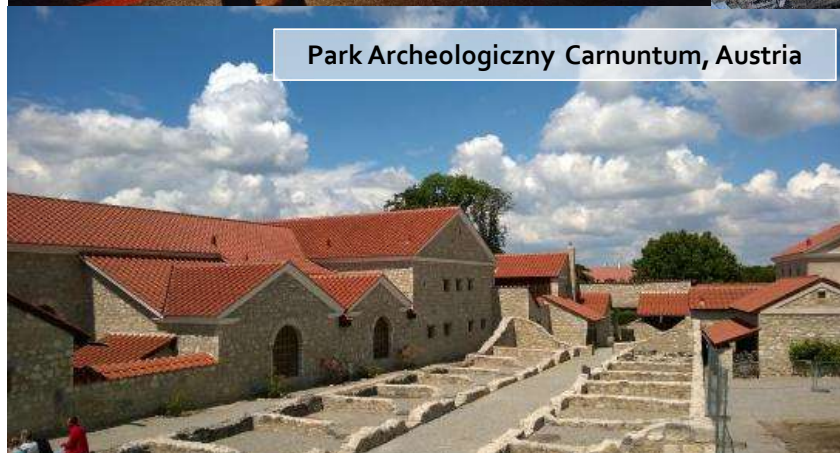
Miejsca uhonorowane Znakiem Dziedzictwa Europejskiego

Muzeum Neandertalczyków, Krapina, Chorwacja

Serce starożytnych Aten, Grecja

Park Archeologiczny Carnuntum, Austria

Muzyczne dziedzictwo Lipska, Niemcy

Opactwo w Cluny, Francja

Zamek Olomouc Premyslid, Czechy

Archiwum Korony Aragońskiej,
Barcelona, Hiszpania

Wielka Hala Gildii, Tallin, Estonia

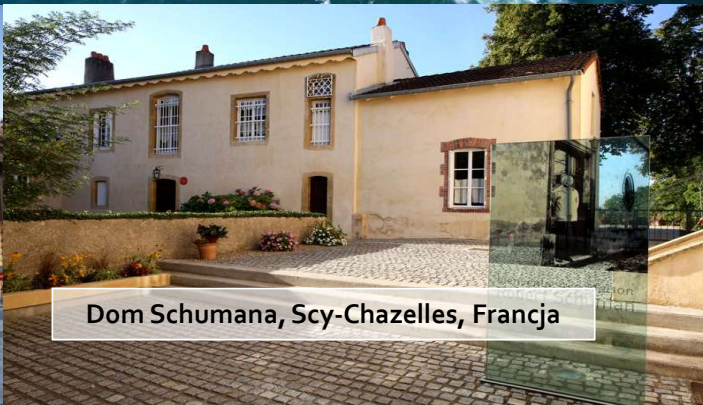
Cypel Sagres, Portugalia

Biblioteka Ogólna Uniwersytetu w Coimbrze, Portugalia

Pałac Cesarski w Wiedniu, Austria

Dom Schumana, Scy-Chazelles, Francja

Memorial Park, Sopron, Węgry

Uniwersytet w Tartu, Estonia

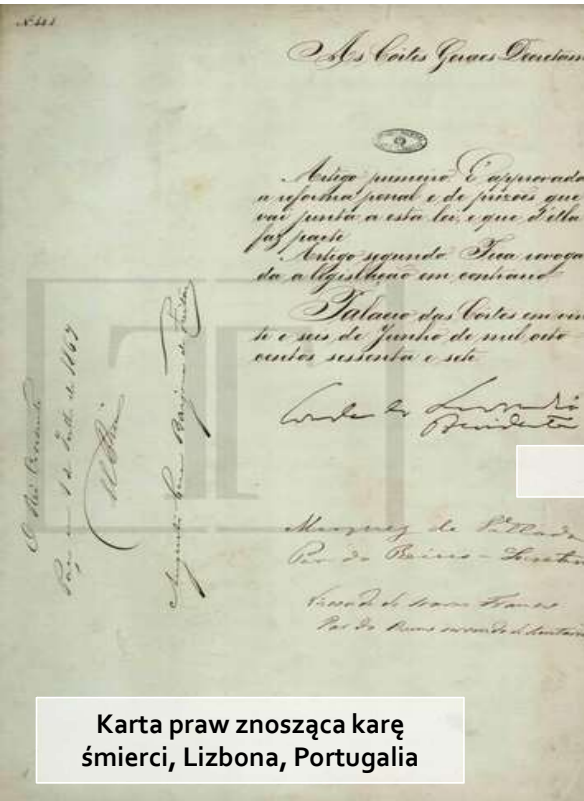
Zamek Hambach, Niemcy

Synagoga Dohány, Budapeszt, Węgry

Fort Cadine, Trento, Włochy

Karta praw znosząca karę śmierci, Lizbona, Portugalia

Akademia Muzyczna im. Franciszka Liszta, Budapeszt, Węgry

Mundaneum, Mons, Belgium

Pałac Pokoju, Haga, Holandia

Residencia de Estudiantes, Madryt, Hiszpania

Kowno 1919-1940, Litwa

Obóz Westerbork, Holandia

Były obóz koncentracyjny Natzweiler i jego obozy satelickie, Francja - Niemcy

Szpital partyzancki Franja, Słowenia

Pomnik ofiar komunizmu Sighet, Rumunia

Traktat z Maastricht, Holandia

Europejska dzielnica, Strasburg, Francja

Kopalnia Bois du Cazier, Belgia

Casa Alcide De Gasperi Museum, Pieve Tesino, Włochy

Schengen, Luksemburg

Obszar dziedzictwa archeologicznego Starej Ostii (Włochy)

Podwodne dziedzictwo kulturowe Azorów (Portugalia)

Kolonie Dobroczynności (Belgia, Niderlandy)

Niematerialne dziedzictwo miasta Szentendre (Węgry)

Zdravljica, Słowenia

Zamek Kynžvart – Miejsce spotkań dyplomatycznych (Republika Czeska)

Kościół Javorca, Tolmin, Słowenia

Miejsce Pamięci Chambon-sur-Lignon (Francja)

Trzej bracia (Łotwa)

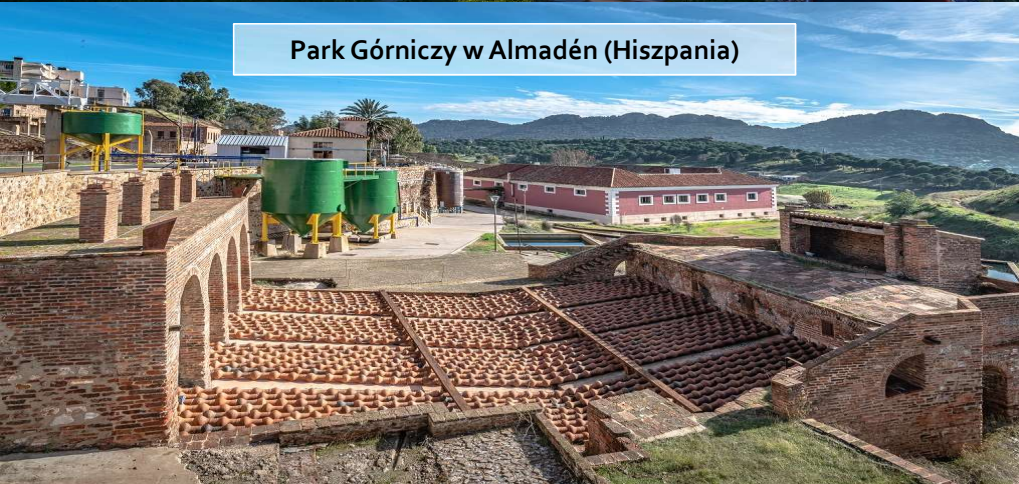
Muzeum Kultury Vučedolskiej wraz ze stanowiskiem archeologicznym (Chorwacja)

Sztuka tracka we wschodniej części Rodopów: grobowiec w Aleksandrowie (Bułgaria)

Park Górniczy w Almadén (Hiszpania)

Opactwo św. Willibrorda w Echternach (Luksemburg)

Kotlina Freienwaldzka (Niemcy)

Średniowieczne malowidło ściennie w regionie Gemer – Mały Hont (Słowacja)

Historyczne centrum Turaidy (Łotwa)

Stanowisko archeologiczne Nemea (Grecja)

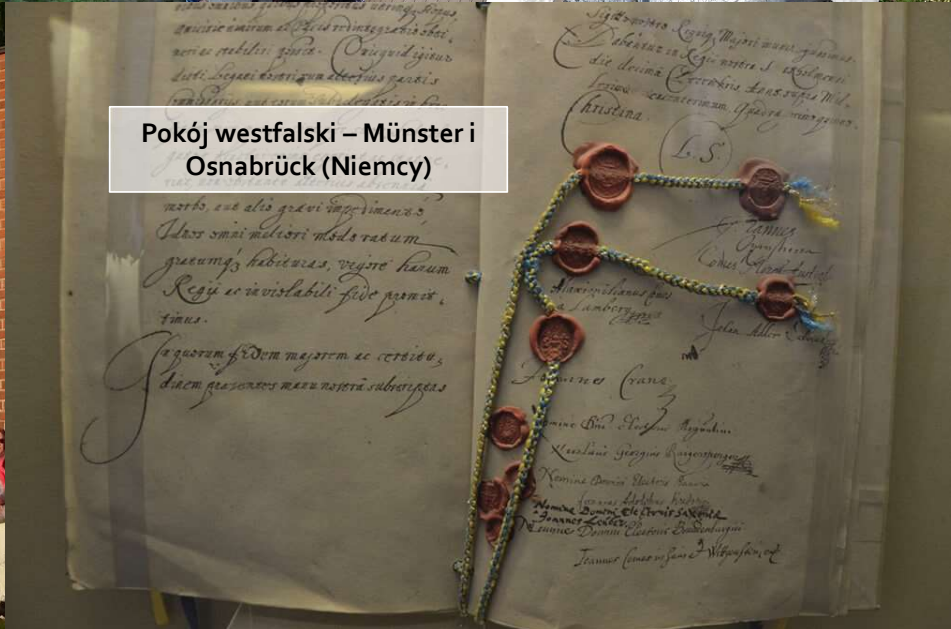
MigratieMuseumMigration (MMM) (Belgia)

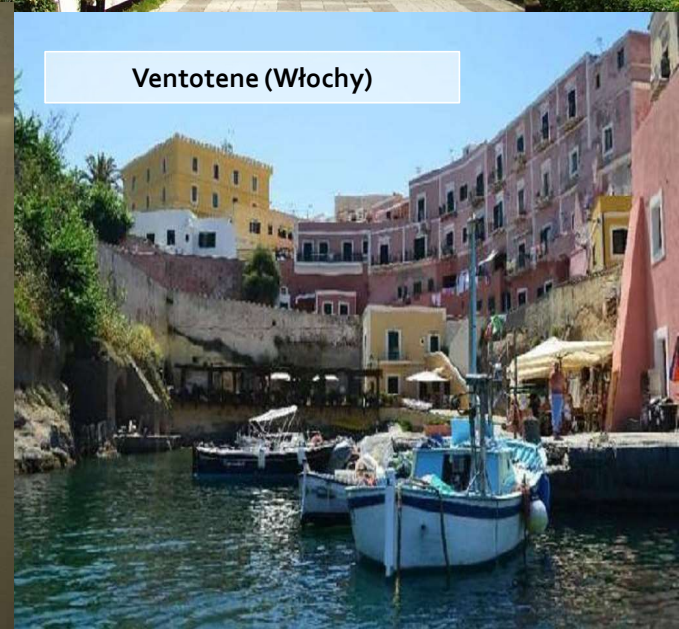
Pałac Europejskiej Komisji Dunaju (Rumunia)

Kampus Seminaarinmäki (Finlandia)

Pokój westfalski – Münster i Osnabrück (Niemcy)

Ventotene (Włochy)

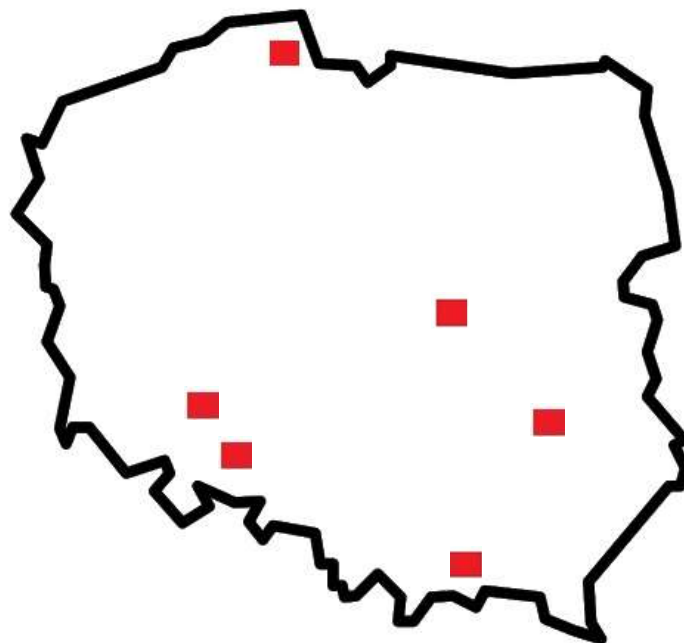
ZDE na mapie Europy

(podsumowanie)

Znak dziedzictwa europejskiego mogą otrzymać zarówno pojedyncze obiekty, jak i obiekty będące częścią większych kompleksów, obszary miejskie. Mogą to być także pojedyncze dzieła sztuki, konkretne idee, miejsca pamięci.

Najnowsze trendy obserwowane w procesie przyznawania Znak pokazują, iż szczególnym zainteresowaniem oceniających ekspertów cieszą się projekty transgraniczne, projekty wskazujące historyczne korzenie cywilizacji europejskiej, upamiętnienia martyrologii narodów Europy czy świadectwa powstawania społeczności europejskiej.

6 polskich
obiektów
uhonorowanych
ZDE

ZNAK DZIEDZICTWA
EUROPEJSKIEGO

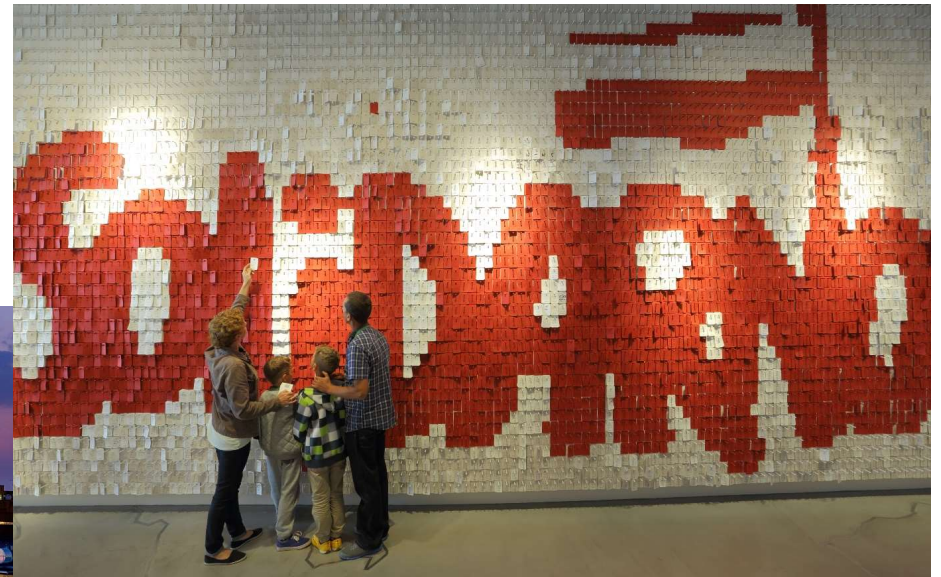
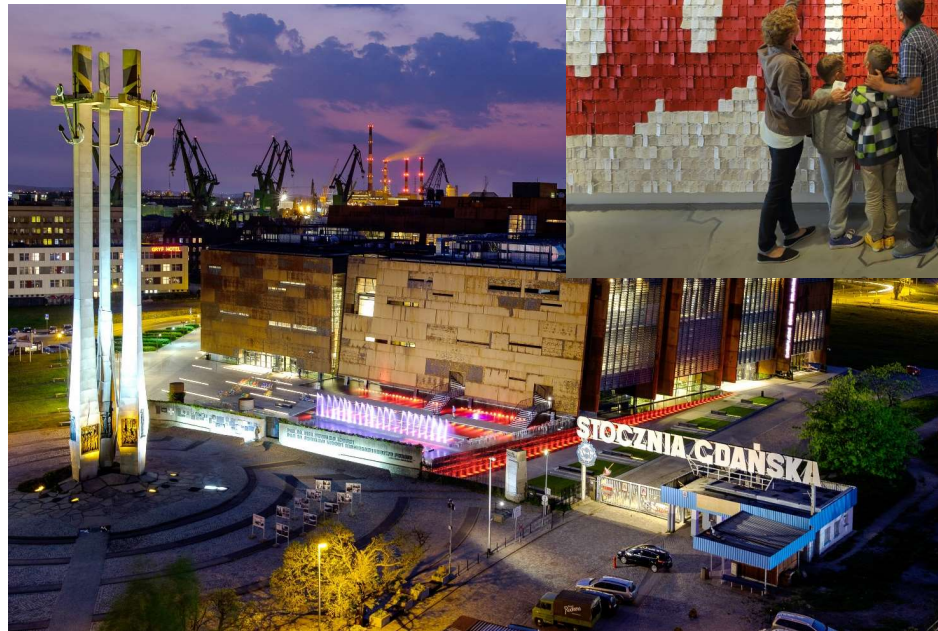
Unia Lubelska 1569

Unia Lubelska jest dziedzictwem europejskim, stanowiąc **archetyp Unii Europejskiej** w budowaniu federacji państw i społeczeństw obywatelskich współczesnej Europy.

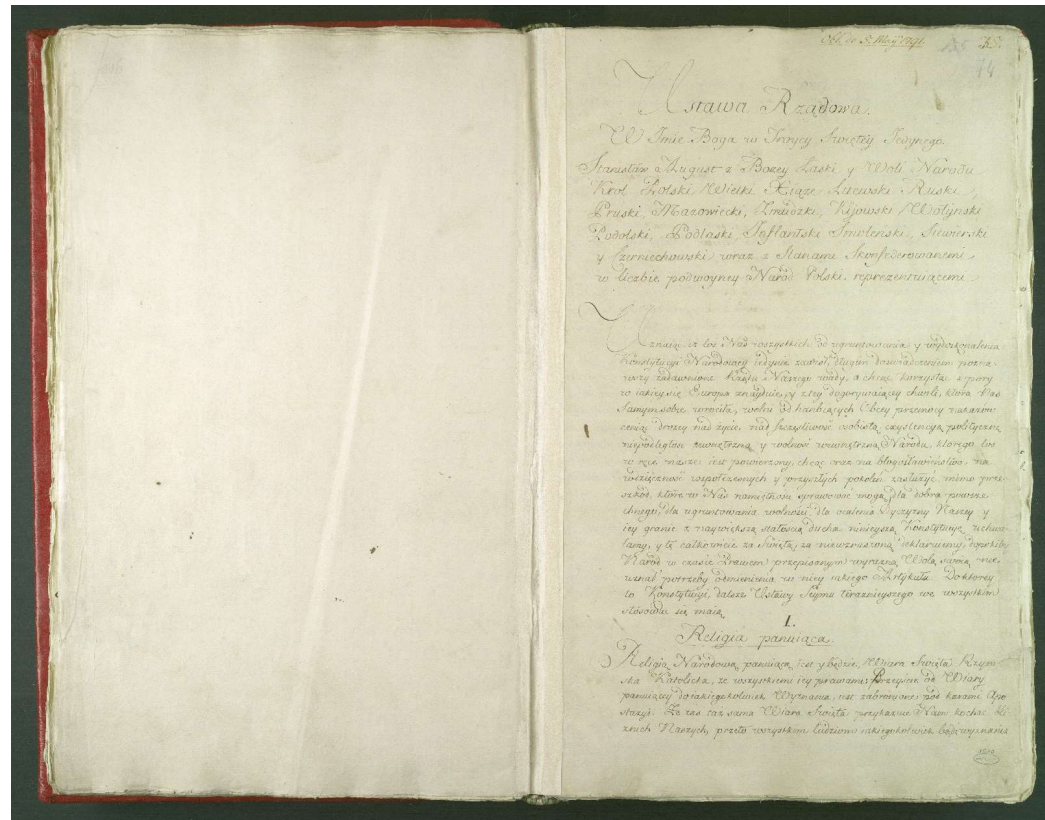
Stocznia Gdańska

Miejsce doniosłych wydarzeń historycznych, które odegrało niebagatelną rolę w dziejach całego kontynentu, inicjując głębokie przemiany demokratyczne po 1989 roku. To również miejsce, w którym w atmosferze dialogu kształtowano w pokojowy sposób otwarte społeczeństwo obywatelskie, jeden z fundamentów współczesnej Europy.

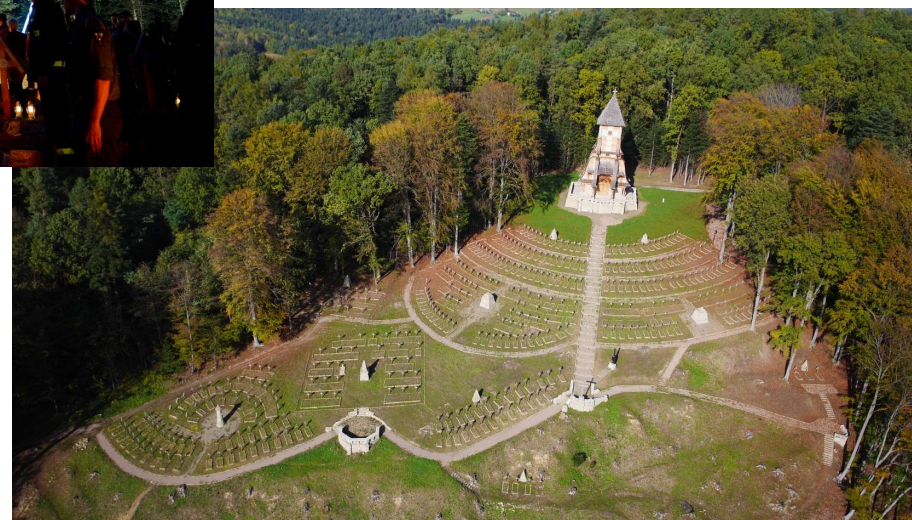
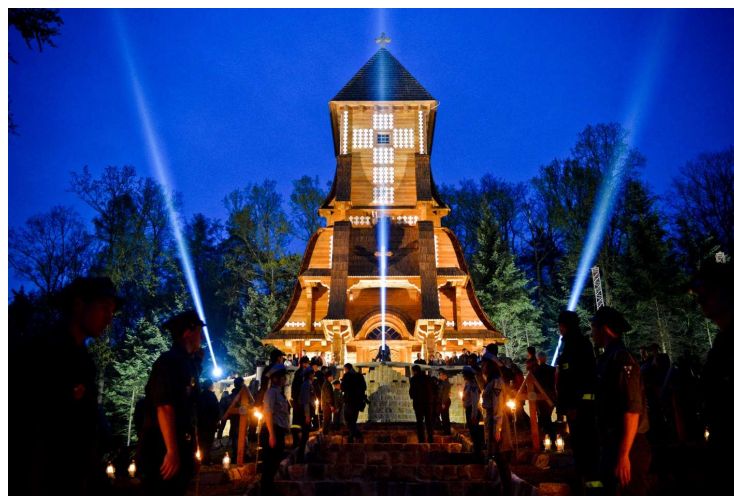
Symbol demokratycznej, pokojowej przemiany politycznej, **pierwsza demokratycznie uchwalona ustawa zasadnicza w Europie**. Dokument z 1791 r., uchwalony przez Rzeczpospolitą Obojga Narodów, odzwierciedla wpływy oświeceniowe, które uznawały prymat rozumu, prawa i wolności.

Konstytucja 3 Maja

Cmentarz z 1918 r. jest miejscem ostatniego spoczynku żołnierzy, którzy walczyli po stronie walczących ze sobą sił zbrojnych i którzy pochodzili z dzisiejszych terenów Austrii, Węgier, Niemiec, Polski, Ukrainy, Rosji i Słowenii. Odzwierciedla **ideę ekumenizmu**, zapewniając jednakowe traktowanie wszystkim poległym, bez względu na ich przynależność religijną lub etniczną i fakt, po której stronie walczyli. Cmentarz stanowi wielonarodowe dziedzictwo kulturowe, unikatowe na skalę europejską

Cmentarz wojenny nr 123 Łużna - Pustki

Miejsce Pamięci Narodowej w Łambinowicach

Obiekt upamiętnia ofiary wielu konfliktów zbrojnych, pochodzące z wielu krajów Europy ale też świata, poczynając od wojny francusko – pruskiej, poprzez I wojnę światową aż po II wojnę światową, kiedy to istniał tam jeden z największych kompleksów obozowych Wehrmachtu na terenie Europy.

Osiedla Werkbundu

(projekt realizowany w partnerstwie Austrii, Czech,
Niemiec i Polski)

Osiedla Werkbundu zostały zaprojektowanych przez stowarzyszenie Deutsches Werkbund i zbudowane w latach 1927-1932 **na terenie Austrii, Czech, Niemiec i Polski**. Osiedla te wywarły **znaczący wpływ na współczesny krajobraz architektoniczny** i zapewniły sobie ważne miejsce w historii. Tych sześć unikatowych osiedli ma nieoszacowaną wartość kulturową i są inspiracją dla kolejnych pokoleń.

Kryteria wyboru obiektów

(art. 7 Decyzji PE i Rady NR 1194/2011/UE z dnia 16 listopada 2011 r. ustanawiająca działanie Unii Europejskiej na rzecz Znaków Dziedzictwa Europejskiego)

1. Znak przyznawany jest zgodnie z następującymi kryteriami:

Obiekty kandydujące do znaku muszą mieć **wartość europejskiego symbolu i odegrać znaczącą rolę w historii i kulturze Europy lub budowaniu Unii**. Muszą one zatem spełniać co najmniej jedno z następujących kryteriów:

- **ponadgraniczny lub ogólnoeuropejski charakter**
- **miejsce i rola w historii Europy i integracji europejskiej**
- **miejsce i rola w rozwijaniu oraz propagowaniu wspólnych wartości**

Kryteria wyboru obiektów

(art. 7 Decyzji PE i Rady NR 1194/2011/UE z dnia 16 listopada 2011 r. ustanawiająca działanie Unii Europejskiej na rzecz Znaków Dziedzictwa Europejskiego)

2. Obiekty kandydujące do znaku muszą przedłożyć projekt, który obejmuje wszystkie poniższe elementy:

- **popularyzowanie wiedzy na temat europejskiego wymiaru obiektu**
- **organizowanie działań edukacyjnych, adresowanych w szczególności do młodych ludzi**
- **propagowanie wielojęzyczności**
- **udział w działaniach sieci obiektów**
- **nadanie odpowiedniej rangi i zwiększanie atrakcyjności danego obiektu**

Kryteria wyboru obiektów

(art. 7 Decyzji PE i Rady NR 1194/2011/UE z dnia 16 listopada 2011 r. ustanawiająca działanie Unii Europejskiej na rzecz Znaków Dziedzictwa Europejskiego)

3. Obiekty kandydujące do znaku muszą przedłożyć plan prac obejmujący wszystkie następujące elementy:

- zagwarantowanie **prawidłowego zarządzania obiektem**
- zagwarantowanie **zachowania obiektu**
- zagwarantowanie **jakości obsługi zwiedzających**
- zagwarantowanie **dostępu do obiektu**
- poświęcenie **szczególnej uwagi ludziom młodym**
- propagowanie **obiektu jako trwałego celu turystycznego;**
- rozwijanie spójnej i kompleksowej **strategii komunikacyjnej**
- zarządzanie obiektem w sposób **jak najbardziej przyjazny środowisku.**

Procedura selekcji

- **Etap krajowy:**
 - zgłoszenie obiektów przez Wojewódzkich Konserwatorów Zabytków i Marszałków województw
 - Analiza zgłoszeń przez Komitet ds. ZDE → rekomendacja Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego
 - Akceptacja przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z zgłoszeń
 - Przygotowanie projektów przez wnioskodawców
 - Przesłanie projektów do KE (do 1 marca roku danej edycji)
- **Etap europejski:**
 - Ocena projektów przez panel ekspertów
 - Wybór projektów

Polscy
kandydaci do
ZDE 2023

Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy

Ostrów Lednicki to wyspa na jeziorze Lednica, nazywana „wyspą władców”, „chrzcielnicą Narodu Polskiego”.

Polscy kandydaci do ZDE 2023

Urna z prochami najcenniejszych zbiorów Biblioteki Narodowej

Urna z popiołami rękopisów i starodruków spalonych przez niemieckich żołnierzy w gmachu Biblioteki Ordynacji Kasińskich jesienią 1944 r. przywołuje pamięć drugiej wojny światowej, najtragiczniejszego wydarzenia w europejskich dziejach ostatnich dziesięcioleci.

Pozytywne skutki ZDE

(na podstawie monitoringów krajowych oraz z ramienia KE)

- Promocja obiektów oraz samej miejscowości
- Zwiększone zainteresowanie odwiedzających
- Przynależność do sieci EHL@N
- Współpraca i wymiana doświadczeń i dobrych praktyk z podobnymi obiektami w całej Europie
- Udział w licznych spotkaniach i konferencjach międzynarodowych
- Dodatkowy argument w pozyskiwaniu środków z funduszy krajowych oraz europejskich
- Rozwój oferty edukacyjnej i skierowanej do młodzieży

Obciążenia związane z ZDE

(na podstawie monitoringów krajowych oraz z ramienia KE)

- Brak dedykowanego wsparcia finansowego związanego z uhonorowaniem ZDE
- Każdy obiekt, któremu przyznano znak, jest regularnie monitorowany, aby zagwarantować, że nadal spełnia on kryteria wyboru i realizuje zobowiązania podjęte w projekcie i planie prac przedstawionych w dotyczącym go wniosku (art. 15 Decyzji)
- Współpraca z innymi obiektami (udział w konferencjach, spotkaniach) może stanowić źródło dodatkowych nierefinansowanych kosztów

ZNAK DZIEDZICTWA
EUROPEJSKIEGO

Dziękuję za uwagę